

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ГУМАНІТАРНИХ ТА ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вчена рада

Протокол № 1 від 31 серпня 2024 р.

Голова вченої ради

О.В. Яковлева

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ
ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ
ОБОВ'ЯЗКОВА ОСВІТНЯ КОМПОНЕНТА

СИЛАБУС

для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю
051 «Економіка» за освітньою програмою «Економіка»

О.В. Яковлева, 2024 рік
rector@kibit.edu.ua

СХВАЛЕНО

Кафедра гуманітарних та

фундаментальних дисциплін

Протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.

Завідувачка кафедри

Т.І. Ткаченко

Силабус обов'язкової освітньої компоненти «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» для студентів освітньої програми «Економіка» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 Економіка, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Розробниця: Олена ЯКОВЛЕВА, д-рка філософ. наук, проф., ректорка Київського інституту бізнесу та технологій

Силабус затверджений на засіданні кафедри гуманітарних та фундаментальних дисциплін

Протокол № 1 від 30 серпня 2024 року

Завідувачка кафедри

Т.І. Ткаченко

© Олена ЯКОВЛЕВА, 2024 рік
© КІБіТ, 2024 рік

1. Анотація курсу

Місце освітньої компоненти «Соціально-філософський аналіз економічної сфери» у програмі навчання: дисципліна є нормативною, входить до циклу професійної підготовки.

Засоби оцінювання – залік, який проводиться у формі виконання тестових завдань і відкритих питань.

Форма навчання	Семестр	Кредити ECTS	Години	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Контр.роб	СРС	Залік
Денна	1	3	90	16	14	2	56	2
Заочна	1	3	90	6	4	2	76	2

Мова навчання: українська.

Пререквізити – Філософія. Соціологія. Основи бізнесу. Ділова етика.

Постреквізити – Глобальна економіка. Поведінкова економіка. Науково-дослідне стажування. Підготовка кваліфікаційної роботи та захист.

2. Мета курсу

Предметом вивчення освітньої компоненти є глибинні знання з економіки у соціально-філософському вимірі, що виступає запорукою комплексного бачення економічних проблем та перспективи їх вирішення.

Мета освітньої компоненти – дати систематизовані знання з онтології, епістемології та філософії економіки у соціальному аспекті.

Завдання освітньої компоненти такі:

- упевнено володіти дефінітивним апаратом економіки крізь призму соціально-філософських концептів;
- характеризувати теоретичні засади (категорії, принципи, основні поняття тощо) соціальної економіки та економічної епістемології;
- здійснювати пошук, відбір і аналіз інформації для поглиблення знань і реалізації у науково-практичному секторі філософії економіки;
- планувати і презентувати проекти, плани, інноваційні розробки в економіці на основі соціально-філософського аналізу на вебінарах, конференціях, форумах, круглих столах.

Протягом опанування дисципліни «Соціально-філософський аналіз економічної сфери» здобувачі вищої освіти набувають такі компетентності (здатності):

ІК1 – Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/ або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

ЗК1 – Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3 – Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

ЗК4 – Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/ видів економічної діяльності).

ЗК5 – Здатність працювати в команді.

ЗК7 – Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК8 – Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

СК1 – Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегій розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних із цим управлінських рішень.

СК3 – Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК4 – Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК5 – Здатність визначати ключові тренди соціально- економічного та людського розвитку.

СК7 – Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК9 – Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.

СК10 – Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

СК12 – Здатність до системного мислення, застосування методології системного аналізу для дослідження складних проблем різної природи, методів формалізації та розв'язання системних задач, що мають суперечливі цілі, невизначеності та ризики.

СК15 – Здатність до інтелектуального багатовимірного аналізу даних та їхньої оперативної аналітичної обробки з візуалізацією результатів аналізу в процесі розв'язання прикладних задач цифрової економіки.

ПРН01 – Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПРН02 – Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПРН04 – Розробляти соціально-економічні проєкти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

ПРН05 – Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

ПРН06 – Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді

ПРН07 – Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН08 – Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

ПРН09 – Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПРН12 – Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПРН14 – Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

ПРН15 – Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проєктів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

ПРН17 – Аналізувати, ідентифікувати та оцінювати можливості ведення міжнародного бізнесу, враховуючи глобалізаційні процеси в ході інтеграції України у світове господарство.

Програма навчальної дисципліни складається з **8 тем**, що передбачають реалізацію засад Указу Президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

3. План лекційних та семінарських занять і завдання до СРС.

Основні підручники / посібники курсу:

1. Лукашевич М. Соціологія економіки: підручник. Ужгород: РІК-У, 2021. 294 с.
2. Національна економіка України у сучасних глобальних процесах: монографія / В. Федоренко та ін. Київ: ДКС центр, 2015. 469 с.
3. Філософія: підручник для студентів / Л. Губерський та ін. Харків: Фоліо, 2017. 620 с.
4. Hausman, D. M. The Philosophy of Economics: An Anthology. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. 538 p.
5. Reiss, J. Philosophy of Economics. Routledge, 2013. 352 p.

Тема заняття	Питання на семінарське заняття	Література
Тема 1. Економіка як соціальний інститут: сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному	Чому економіка є соціальним інститутом? Яка нормативна структура економічних інститутів?	Національна економіка України у сучасних глобальних процесах: монографія / В. Федоренко та ін. Київ: ДКС центр, 2015. 469 с. Філософія: підручник для

зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх	Що належить до соціальних інститутів економіки? Які методи й засоби сталого економічного зростання?	студентів / Л. Губерський та ін. Харків: Фоліо, 2017. 620 с.
Тема 2. Економіка у соціально-філософському аналізі та забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва	Яка специфіка і складники соціально-філософського аналізу? Який зміст поняття «соціум»? Що складає систему суспільних відносин? Який зміст поняття «раціональні моделі споживання і виробництва»?	Reiss, J. Philosophy of Economics. Oxford: Routledge, 2013. 352 p. Національна економіка України у сучасних глобальних процесах: монографія / В. Федоренко та ін. Київ: ДКС центр, 2015. 469 с.
Тема 3. Методологія економіки: соціально-філософський аспект	Яке наповнення і роль системного підходу в розвитку економіки? Які загальнонаукові та спеціальні методи є пріоритетними в соціально-філософському аналізі економічної сфери?	Національна економіка України у сучасних глобальних процесах: монографія / В. Федоренко та ін. Київ: ДКС центр, 2015. 469 с.
Тема 4. Економічна епістемологія: забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх	Які вимоги до економічного знання? Яка епістемологічна структура економіки? Які чільні проблеми економічної епістемології? Як неперервність здобуття знань забезпечує поступ економіки?	Лукашевич М. Соціологія економіки: підручник. Ужгород: РІК-У, 2021. 294 с. Hausman, D. M. The Philosophy of Economics: An Anthology. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. 538 p.
Тема 5. Епістемологія фінансів: забезпечення доступу до сучасних джерел енергії для всіх, створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям	Яка семантика поняття «емпіричні фінанси»? Які особливості емпіричних досліджень в економіці? Який зміст епістемології фінансової звітності? Як знання фінансових аспектів сприяє впровадженню інновацій та створенню стабільної інфраструктури?	Національна економіка України у сучасних глобальних процесах: монографія / В. Федоренко та ін. Київ: ДКС центр, 2015. 469 с. Reiss, J. Philosophy of Economics. Oxford: Routledge, 2013. 352 p.
Тема 6. Соціальна економіка: подолання бідності, скорочення нерівності та досягнення продовольчої безпеки, забезпечення здорового способу життя і сприяння благополуччю для всіх	Яка мета і завдання соціальної економіки? Які є напрями соціоекономіки? У чому специфіка соціоекономічних досліджень? Як соціальна економіка впливає на загальнонаціональний рівень стабільного благополуччя?	Лукашевич М. Соціологія економіки: підручник. Ужгород: РІК-У, 2021. 294 с. Національна економіка України у сучасних глобальних процесах: монографія / В. Федоренко та ін. Київ: ДКС центр, 2015. 469 с.
Тема 7. Онтологічний вимір економіки: забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості, економічної та екологічної стійкості населених пунктів	Як відбувається взаємодія соціального, економічного й екологічного вимірів буття? Які метаболічні процеси забезпечують економічний поступ суспільства? Як реалізуються права громадян у забезпеченні безпеки та життєстійкості (економічної та екологічної) населених пунктів?	Філософія: підручник для студентів / Л. Губерський та ін. Харків: Фоліо, 2017. 620 с. Reiss, J. Philosophy of Economics. Oxford: Routledge, 2013. 352 p.

<p>Тема 8. Філософія економіки та зміцнення засобів здійснення й активізація роботи у межах глобального партнерства в інтересах сталого розвитку</p>	<p>На які філософські засади спираються економічні теорії раціональності, добробуту і соціального вибору? Які питання порушує етика економічних систем? У чому суть інтелектуальної економіки? Які засоби сприятимуть активізації глобального партнерства?</p>	<p>Філософія: підручник для студентів / Л. Губерський та ін. Харків: Фоліо, 2017. 620 с. Hausman, D. M. The Philosophy of Economics: An Anthology. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. 538 p. Reiss, J. Philosophy of Economics. Oxford: Routledge, 2013. 352 p.</p>
Залік		

Практичні завдання для СРС

Тема заняття	Питання на семінарське заняття	Література
<p>Тема 1. Економіка як соціальний інститут: сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх</p>	<p>Розкрийте структуру і значення економічного інституту (на вибір) та його роль у сталому зростанні економіки держави за умови продуктивної та повної зайнятості.</p>	<p>Національна економіка України у сучасних глобальних процесах: монографія / В. Федоренко та ін. Київ: ДКС центр, 2015. 469 с. Філософія: підручник для студентів / Л. Губерський та ін. Харків: Фоліо, 2017. 620 с.</p>
<p>Тема 2. Економіка у соціально-філософському аналізі та забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва</p>	<p>Проаналізуйте значення дефініції «суспільство» від античних часів до сьогодення.</p>	<p>Reiss, J. Philosophy of Economics. Oxford: Routledge, 2013. 352 p. Національна економіка України у сучасних глобальних процесах: монографія / В. Федоренко та ін. Київ: ДКС центр, 2015. 469 с.</p>
<p>Тема 3. Методологія економіки: соціально-філософський аспект</p>	<p>Обґрунтуйте використання методу порівнянь (способів порівнянь) у соціально-філософському аналізі економічної сфери.</p>	<p>Національна економіка України у сучасних глобальних процесах: монографія / В. Федоренко та ін. Київ: ДКС центр, 2015. 469 с.</p>
<p>Тема 4. Економічна епістемологія: забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх</p>	<p>Визначте види та підвиди знання, котрими послуговується економічна епістемологія.</p>	<p>Лукашевич М. Соціологія економіки: підручник. Ужгород: РІК-У, 2021. 294 с. Hausman, D. M. The Philosophy of Economics: An Anthology. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. 538 p.</p>
<p>Тема 5. Епістемологія фінансів: забезпечення доступу до сучасних джерел енергії для всіх, створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям</p>	<p>З'ясуйте співвідношення кількісних і статичних фінансів щодо емпіричної реальності.</p>	<p>Національна економіка України у сучасних глобальних процесах: монографія / В. Федоренко та ін. Київ: ДКС центр, 2015. 469 с. Reiss, J. Philosophy of Economics. Oxford: Routledge, 2013. 352 p.</p>
<p>Тема 6. Соціальна економіка: подолання</p>	<p>Окресліть етапи становлення соціальної економіки як науки.</p>	<p>Лукашевич М. Соціологія економіки: підручник. Ужгород:</p>

бідності, скорочення нерівності та досягнення продовольчої безпеки, забезпечення здорового способу життя і сприяння благополуччю для всіх		РІК-У, 2021. 294 с. Національна економіка України у сучасних глобальних процесах: монографія / В. Федоренко та ін. Київ: ДКС центр, 2015. 469 с.
Тема 7. Онтологічний вимір економіки: забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості, економічної та екологічної стійкості населених пунктів	Поясніть біофізичну основу економіки.	Філософія: підручник для студентів / Л. Губерський та ін. Харків: Фоліо, 2017. 620 с. Reiss, J. Philosophy of Economics. Oxford: Routledge, 2013. 352 p.
Тема 8. Філософія економіки та зміцнення засобів здійснення й активізація роботи у межах глобального партнерства в інтересах сталого розвитку	Дослідіть природу основ економіки крізь призму їх соціально-філософської цінності.	Hausman, D. M. The Philosophy of Economics: An Anthology. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. 538 p. Reiss, J. Philosophy of Economics. Oxford: Routledge, 2013. 352 p.

4. Засоби діагностики результатів навчання

Перелік питань для підсумкового контролю:

1. Пояснити зміст економіки як соціального інституту.
2. Виокремити складники структури економічних інститутів.
3. З'ясувати методи й засоби сталого економічного зростання.
4. Назвати й пояснити необхідні умови для сталого функціонування економічних інститутів.
5. Зіставити два типи економічних інститутів (на вибір).
6. Визначити специфіку, мету і завдання соціально-філософського аналізу економічної сфери.
7. Розкрити значення «соціуму» в соціально-економічному аспекті за доби Античності.
8. Розкрити значення «соціуму» в соціально-економічному аспекті за Середньовіччя.
9. Розкрити значення «соціуму» в соціально-економічному аспекті за Нового часу.
10. Розкрити значення «соціуму» в соціально-економічному аспекті у другій половині XX – початку XXI ст.
11. Висвітлити зміст поняття «раціональні моделі споживання і виробництва».
12. Визначити місце і значення синтезу й аналізу в методології економічної теорії.
13. Визначити місце і значення дедукції та індукції в методології економічної теорії.
14. Визначити місце і значення методу і способів порівнянь у методології економічної теорії.
15. Визначити місце та значення кількісного і якісного аналізу в методології економічної теорії.
16. Визначити місце і значення логічного та історичного підходів у методології економічної теорії.
17. Визначити місце і значення соціально-економічного експерименту в методології економічної теорії.
18. Визначити місце і значення методу аналогії в методології економічної теорії.
19. Визначити місце і значення гіпотези в методології економічної теорії.
20. Визначити місце і значення методу наукової абстракції в методології економічної теорії.
21. Розкрити семантику «економічної епістемології».
22. Висвітлити чинники й результати неперервної освіти в аспекті економічного розвитку.
23. Назвати й пояснити види та підвиди знань про економічний світ.
24. Розкрити значення дефініцій «економічне буття» і «мистецтво економіки».
25. Виокреми проблеми економічної епістемології.
26. Виявити роль і значення економічного моделювання в економічній теорії.
27. Розкрити семантику таких галузей економічної епістемології: економічна психологія, нейроекономіка, екофізика.
28. Назвати й пояснити види фінансів у вимірі епістемології.
29. Проаналізувати фінансові методи забезпечення стабільної інфраструктури.

30. Висвітлити фінансовий вимір впровадження інновацій задля економічної стабільності й поступу.
31. Розкрити мету і завдання соціальної економіки.
32. Виокремити об'єкти досліджень соціоекономістів.
33. Дослідити специфіку реалізації соціальної економіки в аспекті подолання бідності та скорочення нерівності.
34. Пояснити «метаболізм» економічної сфери.
35. Розкрийте значення виробництва в онтологічному вимірі.
36. З'ясувати методи і засоби забезпечення економічної та екологічної стійкості й безпеки населених пунктів.
37. Визначити функції економіки в аспекті творення та взаємодії (природи – людини – соціуму).
38. Виокремити мету і завдання філософії економіки.
39. Назвати основні сучасні філософсько-економічні концепції.
40. Розкрити значення грошей як об'єкта філософського аналізу.
41. Визначити етичні проблеми економічної діяльності.
42. Встановити філософські аспекти керування ресурсами (економічними, фінансовими, трудовими, природними, матеріальними).
43. З'ясувати мету і наслідки інтеграції міжкультурних явищ в економічне мислення щодо активізації глобального партнерства.

5. Оцінювання

Правила набору балів: протягом курсу студент може набрати 100 балів, з яких до 60 балів набирається за рахунок виконання самостійних завдань та виступів на заняттях і до 40 балів – на підсумковому контролі. Студенти допускаються до підсумкового контролю за умов набору протягом семестру не менше 35 балів. Якщо студент набрав більше 90 балів, то за рішенням кафедри він може бути звільнений від заліку. З кожної теми можна набрати таку максимальну кількість балів:

Теми	Максимальна оцінка на семінарському занятті для денної форми	Максимальна оцінка за СРС для денної форми навчання	Максимальна оцінка на семінарському занятті для заочної форми навчання	Максимальна оцінка за СРС для заочної форми навчання
1	2	5	10	5
2	3	5		5
3	3	5		5
4	3	5		5
5	2	5	10	5
6	3	5		5
7	2	5		5
8	2	5		5
Підсумок	20	40	20	40
Залік	40		40	

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
82-89	добре	B	вище середнього рівня
75-81		C	загалом хороша робота
67-74	задовільно	D	непогано

60-66		Е	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

1. Завдання на самостійну роботу студентів, як індивідуальні, так і загальні, мають бути виконані у вказаний час: на відповідному семінарському занятті чи у зазначений термін в гугл-класі. В разі несвоєчасного виконання завдання на автора (групу авторів) накладається штраф балів залежно від строку запізнення.
2. Під час дискусії та представлення групових робіт участь у ній обов'язкова для всіх членів групи. Необхідно вміти не лише виконати поставлене завдання, а й обґрунтувати його, пояснити особливості та висновки. Окрім того, участь у дискусії беруть як викладач, так і інші студенти академічної групи.
3. Самостійна домашня робота є обов'язковою для всіх студентів. Студенти виконують її в обсязі, необхідному для набрання достатньої кількості балів.
4. Студентам рекомендується вести зошит з підготовки до занять, у якому зафіксовано головні позиції заняття і представлено конспекти рекомендованих першоджерел із тем, питань, що виносяться на семінарські заняття. Представлений у зошиті матеріал має бути чітко структурований відповідно до питань, які розглядаються на семінарі.
5. Поведінка на заняттях регламентується загальними правилами поведження в закладах освіти й соціальними нормами взаємодії (не дозволяється застосовувати нецензурну лексику, перебивати викладача та одногрупників, самостійно без дозволу пересуватися аудиторією тощо).
6. Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічного працівника кафедри гуманітарних та фундаментальних дисциплін, який безпосередньо проводить заняття, чи звернувшись із письмовим запитом на електронну пошту: dekanat@kibit.edu.ua

ГУГЛ-КЛАС

<https://meet.google.com/zjq-onzi-kwq>

Укладачка силабуса

Яковлева О.В., д-рка філос. наук, проф.

Завідувачка кафедри

Ткаченко Т.І., д-рка філол. наук, доц.